

Okul Yöneticilerinin Öznel İyi Oluş Düzeylerinin Farklı Değişkenler Bakımından İncelenmesi: Kastamonu İli Örneği

Hüseyin Yolcu¹ & Hamit BakarSoner²

Özet: Bu araştırmada, okul yöneticilerinin öznel iyi oluş (ÖİÖ) düzeylerinin farklı değişkenler (demografik, mesleki, okul ve sosyo-kültürel) bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma evreni 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Kastamonu il merkezi ve ilçelerindeki kamu ilköğretim, ortaokul ve liselerinde görev yapmakta olan okul yöneticileridir. Araştırmanın örnekleme yöntemi ise tesadüfi örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi örnekleme yöntemine uygun olarak belirlenen 183 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Veriler, anket formu ve Tuzgöl-Dost (2005) tarafından geliştirilen “Öznel İyi Oluş Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmanın verilerinin çözümlenmesinde betimsel istatistiklerinin yanı sıra “Bağımsız Gruplar İçin t Testi Analizi” ve “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” uygulanmıştır. Okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri demografik ve mesleki değişkenler göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Bununla birlikte, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeylerinin okulla ilgili değişkenlerden okulun öğretim türü, sosyo-kültürel değişkenlerden de spor yapma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Okul iklimi ile okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri arasında ilişkiyi ortaya koyan araştırmaların yapılması gerektiği önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Öznel iyi oluş, okul yöneticisi, pozitif psikoloji

DOI: 10.29329/mjer.2019.210.15

A Study Of The School Administrators' Subjective Wellbeing Level According To Various Variables: Kastamonu Case

Abstract: In this study, it is aimed to examine the school administrators' SWB levels in terms of different variables (demographic, vocational, school and socio-cultural). The study population of the study is the school administrators who work in public primary, secondary and high schools in Kastamonu city center and districts in Kastamonu in 2016-2017 academic year. The sample of the study consisted of 183 school administrators who were randomly selected from random sampling methods according to simple random sampling method. The data were obtained by using “Subjective Well-Being Scale” developed by Tuzgöl-Dost (2005). In addition to descriptive statistics, “t Test analysis for Independent Groups” and “One-Way Variance Analysis (ANOVA)” were applied to analyze the data of the study. The SWB level of the school administrators did not differ significantly according to the demographic and professional variables. However, it was determined that the SWB level of the school administrators differed significantly according to school-type which is one of the school-

---

1 **Hüseyin Yolcu**, Assoc. Prof. Dr., Eğitim Fakültesi, Kastamonu Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-9974-8446

İrtibat Yazarı: h.yolcu72@gmail.com

2 **Hamit Bakar**, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi

related variables and doing sport which is one of the socio-cultural variables. It is suggested that researches should be done that reveal the relationship between school climate and school administrators' SWB.

Key words: Subjective well-being, school administrator, positive psychology

GİRİŞ

Nasıl mutlu oluruz? sorusuna uzun yıllar çeşitli insanlar farklı görüşler ortaya koymuşlardır. Örneğin, Aristoteles (2015) Etik adlı kitabında Eudemos'a mutluluğun hayatın bir amacı olduğunu belirterek mutluluğu mükemmellik arayışındaki faaliyetler olarak ifade etmektedir. Immanuel Kant (Akt. Ahmed, 2010) ise mutlu olmanın her sonlu, rasyonel varlığın dileği olduğunu ancak, mutluluk kavramının belirsizliğinden dolayı her insanın mutluluğu elde etmeyi dilese de gerçekten ne dilediğini ve ne istediğini kesin ve tutarlı olarak söyleyemediğini belirtmektedir. Nietzsche'ye (2006) göre mutluluk kendini aşmaktır. Nietzsche, insanın sahip olduğu güç ile mutluluğa ulaşabileceğini belirtmektedir. Türk Dil Kurumu'nda (1998) mutluluk "bütün özlemlere eksiksiz ve sürekli olarak ulaşılmaktan duyulan kıvanç durumu" olarak tanımlanmıştır.

Yukarıda yapılan tanımlardan da anlaşılacağı üzere, mutluluk kavramına ilişkin ortak bir tanım üzerinde uzlaşmanın oldukça zor olduğu söylenebilir. Bununla birlikte, konu ile ilgili çalışmalar da gittikçe artmaktadır. Örneğin, küresel boyutta mutluluk endekslerinin yayınlanması ve birtakım göstergelere göre ülkeler sıralanması da yukarıda belirlemeyi güçlendirmektedir. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı tarafından yayınlanan en son Dünya Mutluluk Raporu'na göre dünyanın en mutlu ülkesi Finlandiya'dır. Bu ülkeyi Norveç, Danimarka, İzlanda, İsviçre, Hollanda, Kanada, Yeni Zelanda, İsveç ve Avustralya izlemektedir. Rapora göre en mutsuz ülke ise listenin sonunda yer alan Burundi'dir. Burundi'yi Orta Afrika Cumhuriyeti, Güney Sudan, Tanzanya, Yemen, Ruanda, Suriye, Liberya, Haiti ve Malavi izlemektedir. Söz konusu Raporda, Türkiye 2017'de mutluluk sıralamasında 156 ülke içinde 69. sırada iken, 2018'de beş basamak birden düşerek 73. sıraya gerilemiştir (Helliwell, Layard ve Sachs, 2017, 2018).

Mutluluk ile pozitif psikoloji birbiriyle ilişkili kavramlar olarak ele alınmaktadır. Pozitif psikoloji bireylerin hayatındaki olumlu taraflarına, karakterindeki güçlü yanlara, iyimser duygulara ve yapıcı düşüncelere vurgu yapmaktadır (Hefferon ve Boniwell, 2011). Pozitif psikoloji ile ilişkin son yıllarda alanyazında hem kuramsal hem de ampirik olarak yapılan çalışmalarda bir artış olduğu söylenebilir (Aydın, Yılmaz ve Altinkurt, 2013; Güngör, 2017; Shoshani ve Steinmetz, 2014; Suldo, Savage ve Mercer, 2014; Schreiner, 2015; Tösten, Arslantaş ve Şahin, 2017). Pozitif psikoloji ile "öznel iyi oluş [ÖİÖ]" "akış" "yaşam doyumunu" kavramları sıklıkla bir arada kullanılmaktadır. Diener (2006) ÖİÖ kavramını, yaşamdan doyum alma, olumlu duyguların varlığı ve olumlu olmayan duyguların yokluğu olarak tanımlamaktadır. Kesebir ve Diener (2008) ÖİÖ'ü, insanların kendi yaşam alanlarındaki doyumuna yönelik bilişsel, duygu ve ruh hallerine yönelik duyuşsal değerlendirmelerdir.

Diener (2000), ÖİÖ'un bilişsel ve duyuşsal iki boyutu üzerinde durmaktadır. ÖİÖ'nun bilişsel boyutu bireyin hayatında umutlarının, beklentilerinin gerçekleşmesi konusunda kendi değerlendirmesini içeren yaşam doyumunu oluştururken, duyuşsal boyutunu ise olumlu ve olumsuz duygulanımlar oluşturmaktadır. Lyubomirsky, Sheldon ve Schade (2005) ÖİÖ'ü etkileyen üç grup değişken olduğunu belirtmektedir. Bu değişkenlerin ilki demografik değişkenlerdir. Buna göre yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir gibi değişkenlerin oluşturduğu demografik faktörler ÖİÖ'un % 10'nu açıklamaktadır. İkincisi, spor yapmak, gönüllü işlerde çalışmak gibi öğrenilebilir ve geliştirilebilir amaçlı etkinliklerdir. Yazara göre, bu ikinci grupta bulunan amaçlı etkinlikler ÖİÖ'nun % 40'ını açıklarken, üçüncü grup değişken olan genetik özellikler ÖİÖ'un % 50'sini açıklamaktadır.

Alanyazında yapılan kimi araştırmalar ÖİÖ düzeyiyle bireyin gündelik yaşamı ile iş yaşamı arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Örneğin, ÖİÖ düzeyleri yüksek olan bireyler olumlu duyguları çok, olumsuz duyguları az yaşamakta ve hayattan yüksek düzeyde doyum almaktadırlar (Diener, 2001; Hefferon ve Boniwell, 2011). Lyubomirsky, Sheldon ve Schade (2005), ÖİÖ düzeyi yüksek olan bireylerin iş performanslarının yüksek olduğunu, mesleki tükenmişlik belirtilerini daha az gösterdiğini ve yönetim işlerini daha iyi gerçekleştirdiklerini belirtmektedir. Diener ve Seligman (2004), ÖİÖ düzeyi yüksek olan bireylerin daha iyi bir bağışıklık sistemine sahip olduklarını, daha çok para kazandıklarını, daha uzun süre yaşadıklarını, strese karşı koyma becerilerinin yüksek olduğunu, işlerinde üretken ve yaratıcı olduklarını belirtmektedir.

Her toplumun mutlu bireylerden oluşması istendik bir durumdur. Bunun nedeni, mutlu bireylerin içinde yaşadığı yakın çevresine yönelik olumlu yansımaları olduğu düşünülmektedir. Mutlu kişilerin çevresindeki insanlarla kurduğu ilişkilerin niteliği farklı olabilmektedir. ÖİÖ düzeyi yüksek olan kişilerin olayları yorumlama, değerlendirme ve tepkide bulunma tarzları daha az mutlu olan insanlardan farklıdır (Lyubomirsky, 2001). Noddings (2003) mutlu öğrencilerin daha iyi öğrendiğini ve şiddete daha az eğilimli olduklarından dolayı mutlu öğrenciler yetiştirmenin eğitimin bir amacı olması gerektiğini öne sürmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı 2015-2019 Stratejik Planındaki amaçlardan birinin de mutlu bireyler yetiştirmek olduğu görülmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2015). Okullarda öğrencilerin mutluluğu farklı dinamiklere bağlı olabilir. Örneğin, mutlu okul iklimi okul yöneticilerini ön plana çıkarmıştır. Okul yöneticilerinin okul içi ve dışındaki olumlu davranışlarının onların ruhsal durumlarıyla yakından ilişkili olduğu söylenebilir. Olumlu duyguları sık yaşayan, yaşamdan doyum alan bireylerin kişilerarası ilişkilerde ve iş yaşamında daha başarılı olması da yukarıda yapılan belirlemeyi güçlendirmektedir (Diener ve Seligman, 2002; Lyubomirsky, King ve Diener, 2005).

Okul yöneticilerinin yoğun iş yükü başarılarını etkiledikleri düşünülebilir. Okul yöneticileri önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için eğitim-öğretim planlamaları yapmaktadır. Okuldaki görevlerini gerçekleştirirken birçok işi beraber yürütmektedir. Dolayısıyla, yöneticiler bir yandan çalışanları ortak bir değer ve amaç doğrultusunda çalışmaya teşvik etmeye çalışırken bir yandan da

okulun kaynaklarını etkili ve verimli bir şekilde kullanmak için yoğun bir çaba göstermek zorundadır. Bunlara ek olarak, yöneticiler yakın ve uzak çevrenin beklenti ve gereksinmelerine de yanıt vermek durumunda olmaları, onları birtakım yönetsel sorunlarla karşı karşıya getirmesi kaçınılmazdır. Türkiye’de yapılan araştırmalar okul yöneticilerinin karşı karşıya kaldığı yönetsel sorunlarının boyutlarını ortaya koymaktadır (Aslanargun ve Bozkurt, 2012; Bozkurt, Bayar ve Üstün, 2018; Korkmaz, 2005).

Okul yöneticilerinin kendilerinden beklenen görev ve sorumlulukları yerine getirirken karşılaştıkları sorunlarla baş edebilmeleri için okul yöneticilerinin zihinsel ve ruhsal olarak güçlü olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla, okul yöneticilerinin mutlu olmaları onların görevlerini yapmaları esnasında belirleyici bir güce sahip olacağı, hayatı olumlu değerlendirmeleri ve duygusal özelliklerinin örgüt ortamına olumlu yansımaları olacağı söylenebilir. Konuya buradan yaklaşıldığında okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri üzerinde belirleyici olan değişkenlerin belirlenmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda eğitim bilimleri alanyazınında da hem kuramsal hem de ampirik olarak pozitif psikoloji ile ilgili çalışmalara yönelik bir ilgi olduğu gözlenmektedir (Aydın, Yılmaz ve Altınkurt, 2013; Güngör, 2017; Shoshani ve Steinmetz, 2014; Suldo, Savage ve Mercer, 2014; Schreiner, 2015; Tösten, Arslantaş ve Şahin, 2017). Yine, alanyazında ÖİÖ ile ilgili yapılan kimi araştırmalara rastlamak mümkündür (Atik, 2018; Bakar, 2018, Erdil, 2018; Gündüz, 2018; Erbaş, 2012; Gündoğdu ve Yavuzer, 2012; İlhan, 2005; Malkoç, 2011; Tuzgöl Dost, 2004; Sesveren, 2015). Belirtilen araştırmaların yalnızca, Sesveren’in araştırması “Okul Yöneticilerinin Etkili Liderlik Özellikleri İle Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” konu edinmiştir. Belirtilen araştırma dışında konuyla ilgili başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle yapılan çalışmadan elde edilen bulgular okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeylerini etkileyen değişkenleri ortaya çıkarılmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, eğitim yönetiminde karar alma süresinde bulunanların okul yöneticilerine yönelik politika geliştirme sürecinde, bu araştırma bulgularından yararlanacağı söylenebilir. Bunlara ek olarak, araştırma bulguları alanyazında konuyla ilgili farklı çalışmalara da ışık tutması söz konusudur.

Bu araştırmada, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeylerinin farklı değişkenler (demografik, okula ilişkin, mesleki ve sosyo-kültürel) bakımından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın genel amacına bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri demografik değişkenlere (cinsiyet, medeni durum, eğitim düzeyi) göre farklılaşmakta mıdır?
- Okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri mesleki değişkenlere (mesleki kıdem, brans, okulda yapmış olduğu görev, yöneticiliği bırakma düşüncesine sahip olup olmama) göre farklılaşmakta mıdır?

- Okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri ile okula ilişkin değişkenlere (okulun öğrenim türü, okuldaki yönetici sayısı, okulun türü, okulun bulunduğu yerleşim yeri) göre farklılaşmakta mıdır?
- Okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri ile sosyo-kültürel değişkenlere (spor yapma, tatil yapma, sinema ve tiyatroya gitme) göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Bu başlık altında araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine ilişkin bilgi verilmiştir.

Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde ele alınan bir araştırmada, bir durum ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşleri veya ilgi, yetenek, tutum vb. özellikleri belirlenmeye çalışılmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009). Bununla birlikte, tarama modelindeki araştırmaların birkaç özelliğe sahip olması beklenmektedir (De Vaus, 1990 Akt. Şavran, 2012). Bunlar; (1) Araştırma evrenini temsil edecek bir örnekleme sahip olması, (2) Araştırma verilerinin standart bir veri toplama aracıyla sistemli bir şekilde toplanması ve (3) Elde edilen verilerin istatistiksel olarak analiz edilmesidir. Yapılan açıklamalar doğrultusunda okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeylerini farklı değişkenler bakımından ele alan bu araştırma tarama modelinde bir araştırma olduğu görülmektedir.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Kastamonu ili merkez ve ilçelerindeki kamu ilköğretim, ortaokul ve liselerde görev yapan okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise tesadüfi örnekleme yöntemlerinden basit tesadüfi örnekleme yöntemi uygun olarak belirlenen 183 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin kişisel ve mesleki bilgileri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo.1 Okul Yöneticilerinin Kişisel Ve Mesleki Bilgileri

Değişken		N	%
Cinsiyet	Erkek	157	85,8
	Kadın	26	14,2
	Toplam	183	100
Yaş	35 ve daha az	37	20,2
	36-40	38	20,8
	41-45	38	20,8
	46-50	43	23,5
	51 ve yukarısı	27	14,8
	Toplam	183	100,0
Görevi	Müdür	77	42,1
	Müdür yardımcısı	26	14,2

	Müdür yardımcısı	80	43,7
	Toplam	183	100,0
Öğrenim Durumu	Önlisans	7	3,8
	Lisans	151	82,5
	Lisansüstü	25	13,7
	Toplam	183	100,0
Yöneticilikteki Kıdemi	1-10	33	14,7
	11-20	70	31,1
	21 yıl ve üstü	80	35,6
	Toplam	183	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 183 okul yöneticisinin 26’sı (% 14,2) kadın, 170’i (% 85,8) erkektir. Okul yöneticilerin 37’si (% 20,2) 35 yaş ve altında, 38’i (% 20,8) 36-40 yaş aralığında, 38’i (% 20,8) 41-45 yaş aralığında, 43’ü (% 23,5) 46-50 yaş aralığında ve 27’si (% 14,8) ise 51 yaş ve üzerinde bir yaşa sahiptir.

Yine Tablo’1de yer alan bilgiler üzerinden devam edildiğinde okul yöneticilerinin 77’si (%42,1), yönetici müdür, 26’sı (14,2) müdür başyardımcısı, 80’i (43,7) müdür yardımcısı olarak görev yaptığı anlaşılmaktadır. Okul yöneticilerinin 7’si (% 3,8) yönetici önlisans, 151 (% 82,5) yönetici lisans, 25 (% 13,7) yönetici lisansüstü mezunudur. Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin 33’ünün görev süresi (% 14,7) 1-10 yıl arasında, 70 (% 31,1) yöneticinin görev süresi 11-20 yıl arasında, 80 (% 35,6) yöneticinin görev süresi de 21 yıl ve üzerinde olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada iki farklı veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlardan ilki okul yöneticilerinin demografik değişkenlerinin yanı sıra, mesleki değişkenleri, görev yaptıkları okulla ilgi değişkenleri ve sosyo-kültürel değişkenlerini içeren anket formudur. Anket formu dışında, araştırmada başvuru olan ikinci veri toplama aracı ise Tuzgöl-Dost (2005) tarafından geliştirilen ve 46 maddeden oluşan “Öznel İyi Oluş Ölçeği”dir. Ölçeğin amacı, bireylerin yaşamları hakkındaki bilişsel değerlendirmeleri ile yaşadıkları olumlu ve olumsuz duyguların sıklığı ve yoğunluğunu belirleyerek ÖİÖ düzeylerini saptamaktır. Öznel İyi Oluş Ölçeği, yaşam alanlarına ilişkin kişisel yargılar ile olumlu ve olumsuz duygu ifadelerinden oluşmaktadır. Yanıtlama sistemi her ifade için “(5) Tamamen Uygun”, “(4) Çoğunlukla Uygun”, “(3) Kısmen Uygun”, “(2) Biraz Uygun” ve “(1) Hiç Uygun Değil” olarak beşli Likert ölçeği şeklindedir. Her bir maddenin puanları “5 ile 1” arasında değişmektedir. Ölçek maddelerinin 26’sı olumlu 20’si olumsuz ifade şeklindedir. Olumsuz ifadeler 2, 4, 6, 10, 13, 15, 17, 19, 21, 24, 26, 28, 30, 32, 35, 37, 38, 40, 43 ve 45. maddelerdir. Olumsuz ifadelerin puanlaması tersine çevrilerek yapılmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 46, en yüksek puan 230’dur. Yüksek puan ÖİÖ düzeyinin yüksek olduğuna göstermektedir. Tuzgöl-Dost tarafından üniversite öğrencileri için geçerlik-güvenirlilik çalışmaları yapılan ölçeğin yetişkin grupta geçerlik-güvenirlilik çalışmasını

Tülek (2011) gerçekleştirmiştir. Tülek (2011) güvenilirlik katsayısını (Cronbach Alfa Katsayısı) .95 ve geçerlilik katsayısını (KMO) .90 olarak hesaplamıştır.

Verilerin analizi

Araştırmada veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Örneklem grubunun demografik özelliklerini betimlemek için yüzde ve frekans hesaplaması yapılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılıma uygunluğunu incelemek için Kolmogrov Smirnov testi kullanılmıştır. Yapılan test sonucu verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Bundan dolayı verilerin analizinde parametrik testler kullanılmıştır. Okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeylerini belirlemek için betimsel istatistikler, ikili karşılaştırmalarda bağımsız gruplar için t-testi, üç ve daha fazla boyutu olan karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular araştırmanın alt amaçlarına uygun olarak aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Okul Yöneticilerinin Demografik Değişkenleri ile ÖİÖ Düzeylerine İlişkin Bulgular

Okul yöneticilerinin demografik değişkenleri arasında yer alan cinsiyet, medeni durum ve eğitim düzeyi ile ÖİÖ düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymaya yönelik bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Okul yöneticilerinin cinsiyet değişkenine göre ÖİÖ düzeylerini ortaya koymak için yapılan t testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik T Testi Sonuçları

Değişken	Cinsiyet	N	%	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Öznel İyi Oluş	Kadın	26	14	174	19.53	181	.98	.325
	Erkek	157	86	170	18.71			
	Toplam	183		170.278				

Tablo 2 incelendiğinde, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(181) = .98$; $p > .05$). Ancak, kadın yöneticilerinin ÖİÖ düzeylerinin ($\bar{X} = 174$) erkek yöneticilerin ÖİÖ düzeyinden ($\bar{X} = 170$) yüksek olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin medeni durum değişkenine göre ÖİÖ düzeylerini ortaya koymak için yapılan t testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Medeni Durum Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik T Testi Sonuçları

Değişken	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
----------	--------------	---	-----------	----	----	---	---

Öznel İyi Oluş	Evli	163	169	18.57	181	-1.688	.093
	Bekar	20	177	20.01			
	Toplam	183					

Tablo 3'ten anlaşıldığı gibi, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri medeni duruma göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(181) = -1.688$; $p > .05$). Bununla birlikte, bekar yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri ($\bar{X} = 177$), evli yöneticilerin ÖİÖ düzeylerinden ($\bar{X} = 160$) yüksek olduğu gözlenmektedir.

Okul yöneticilerinin eğitim düzeyi değişkenine göre, ÖİÖ düzeylerini ortaya koymak için yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik ANOVA Sonuçları

Değişken	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	F	p
Öznel İyi Oluş	Ön lisans	7	160	15.95			
	Lisans	151	170	18.18	2;180	1.770	.173
	Lisansüstü	25	175	22.46			
	Toplam	183					

Tablo 4 incelendiğinde tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri eğitim düzeyi türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(2-180) = 1.77$, $p > .05$). Ancak, lisansüstü mezunu yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri ($\bar{X} = 175$) önlisans mezunu yöneticilerin ÖİÖ düzeylerinden ($\bar{X} = 160$) yüksek olduğu bulunmuştur.

Okul Yöneticilerinin Mesleki Değişkenleri ile ÖİÖ Düzeylerine İlişkin Bulgular

Okul yöneticilerinin mesleki kıdemi, branşı, okulda yaptıkları görevler, eğitim sistemini demokratik bulma ve yöneticilikten ayrılıp ayrılama durumu ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin bulgular aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Okul yöneticilerinin mesleki kıdem değişkenine göre ÖİÖ düzeylerini ortaya koymak için yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Kıdem	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	F	p
Öznel İyi Oluş	11-20 Yıl	70	168	18.92			
	21yıl Üstü	80	170	21.12	2;180	1.164	.315
	1-10 Yıl	33	174	16.47			
	Toplam	183					

Tablo 5 incelendiğinde tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(2-180) = 1.164$, $p >$

.05). Anlamli bir farklılaşma olmamasına karşın mesleki kıdemi 1-10 yıl olan yöneticilerin ÖİO düzeylerinin ($\bar{X} = 174$) en yüksek ÖİO düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin branş değişkenine göre ÖİO düzeylerini ortaya koymak için yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Branş Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİO Düzeylerine yönelik Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Branş	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	F	p
Öznel İyi Oluş	Meslek	18	163	14.85	4;178	.994	.412
	Sınıf	45	170	16.89			
	Sözel	88	171	19.31			
	Sayısal	26	171	22.72			
	Yetenek	6	179	16.84			
	Toplam	183					

Tablo 6'daki verilerden anlaşılacağı üzere, yapılan tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, okul yöneticilerinin ÖİO düzeyleri branşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(4-178) = .994, p > .05$). Anlamli bir farklılaşma olmamasına karşın branşı meslek olan yöneticilerin ÖİO düzeyleri ($\bar{X} = 163$) en düşük olmakla birlikte, en yüksek ÖİO düzeyine sahip yöneticilerin ($\bar{X} = 179$) branşının yetenek (görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi) olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin okulda yaptıkları görev değişkenine göre ÖİO düzeylerini ortaya koymak için yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Okulda Yaptıkları Göreve Göre Okul Yöneticilerinin ÖİO Düzeylerine Yönelik Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Zaman Harcama	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	F	p
Öznel İyi Oluş	Fiziksel sorunlar	9	163	18.87	3;179	.540	.655
	Gelen yazılar	57	170	18.31			
	Öğrenci sorunları	106	171	18.74			
	Öğretmen sorunları	11	173	23.25			
	Toplam	183					

Tablo 7'den görüleceği gibi yapılan tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, okul yöneticilerinin ÖİO düzeyi okulda yaptıkları farklı görevlere göre anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($F(3-179) = .540, p > .05$). Anlamli bir farklılaşma olmamasına karşın fiziksel sorunlarla ilgilenen yöneticilerin ÖİO düzeyleri ($\bar{X} = 163$) en düşük olmakla birlikte en yüksek ÖİO düzeyine sahip yöneticilerin ($\bar{X} = 173$) öğretmen sorunları ile ilgilenen öğretmenler olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin eğitim sistemini demokratik bulma değişkenine göre ÖİÖ düzeylerini ortaya koymak için yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Eğitim Sistemini Demokratik Bulma Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik T Testi Sonuçları

Değişken	Demokratik Bulma	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Öznel İyi Oluş	Evet	89	172	19.85	181	1.459	.146
	Hayır	94	168	17.68			
	Toplam	183					

Tablo 8 incelendiğinde, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri eğitim sistemini demokratik bulmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(181) = 1.459$; $p > .05$). Anlamlı bir farklılaşma olmamasına karşın eğitim sistemini demokratik bulmayan yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri ($\bar{X} = 168$) eğitim sistemini demokratik bulan yöneticilerin ÖİÖ düzeylerinden ($\bar{X} = 172$) düşük olduğu bulunmuştur.

Okul yöneticilerinin okuldan ayrılma isteği değişkenine göre ÖİÖ düzeylerini ortaya koymak için yapılan Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Fırsatınız Olsa Ayrılır Mısınız Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik t Testi Sonuçları

Değişken	Ayrılma	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Öznel İyi Oluş	Evet	104	169	18.42	181	-1.278	.203
	Hayır	79	172	19.27			
	Toplam	183					

Tablo 9 incelendiğinde, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri fırsatınız olsa ayrılır mısınız değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(181) = -1.278$; $p > .05$).

Okul Yöneticilerinin Görev Yaptıkları Okula Yönelik Değişkenler ile ÖİÖ Düzeylerine İlişkin Bulgular

Okul yöneticilerinin görev yaptıkları okula yönelik değişkenler olan okulun öğrenim türü, okuldaki yönetici sayısı, okul türü, okulun bulunduğu yerleşim yeri ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla ele alınmıştır.

Okul yöneticilerinin görev yaptığı okulun öğrenim türü ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin *t testi* sonuçları Tablo 10’da verilmiştir

Tablo 10. Öğrenim Türü Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik T Testi Sonuçları

Değişken	Öğrenim türü	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Öznel İyi Oluş	Tamgün	171	171	18.79	181	2.07	.040
	İkili öğretim	12	160	16.31			
	Toplam	183					

Tablo 10 incelendiğinde, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri okulların öğrenim türüne göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(181) = 2.07$; $p < .05$). Tamgün eğitim veren okullarda çalışan yöneticilerin ÖİÖ düzeylerinin, ikili öğretim veren okullarda çalışan yöneticilerin ÖİÖ düzeylerinden yüksek olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin görev yaptığı okuldaki yönetici sayısı ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin *t-testi* sonuçları Tablo 11’de verilmiştir

Tablo 11. Yönetici Sayısına Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik T Testi Sonuçları

Değişken	Yönetici Sayısı	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Öznel İyi Oluş	1-3	124	169	19.68	181	-1.106	.270
	4 ve yukarısı	59	173	16.82			
	Toplam	183					

Tablo 11 incelendiğinde, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri okulda bulunan yönetici sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($t(181) = -1.106$; $p > .05$). Anlamlı bir farklılaşma olmamasına karşın 4 ve yukarı sayıda yöneticinin bulunduğu okullarda görev yapan yöneticilerin ÖİÖ düzeylerinin ($\bar{X} = 173$) okullarında 1 ile 3 arasında yöneticinin bulunduğu okullarda görev yapan yöneticilerin ÖİÖ düzeylerinden ($\bar{X} = 169$) yüksek olduğu bulunmuştur.

Okul yöneticilerinin görev yaptığı okulun türü ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 12’de verilmiştir

Tablo 12. Okul Türü Değişkenine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Okul Türü	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	F	p
Öznel İyi Oluş	İlköğretim	19	167	15.25			
	Lise	72	170	17.60	3;179	.318	.812
	İlkokul	38	171	20.78			
	Ortaokul	54	172	20.35			
	Toplam		183				

Tablo 12’de görüleceği gibi yapılan tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri okul türüne göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(3-179) = .318$, $p > .05$). Anlamlı bir farklılaşma olmamasına karşın branşı meslek olan yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri ($\bar{X} = 163$) en düşük olmakla birlikte en yüksek ÖİÖ düzeyine sahip yöneticilerin ($\bar{X} = 179$) branşının yetenek (görsel sanatlar, müzik, beden eğitimi) olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin görev yaptığı okulun bulunduğu yerleşim yeri ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 13'te verilmiştir

Tablo 13. Okulun Bulunduğu Yerleşim Yerine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Okulun Bulunduğu Yer	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	F	p
Öznel İyi Oluş	Kastamonu merkez	82	169	18.71	2;180	.232	.793
	İlçe	90	171	18.92			
	Köy	11	172	20.20			
	Toplam		183				

Tablo 13'ten görüleceği gibi yapılan tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri görev yaptıkları okulun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(2-180) = .793$, $p > .05$). Anlamlı bir farklılaşma olmamasına karşın köyde görev yapan yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri ($\bar{X}=172$) en yüksek olmakla birlikte Kastamonu merkezde çalışan yöneticilerin ($\bar{X}=169$) en düşük ÖİÖ düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

Okul Yöneticilerinin Sosyo-Kültürel Değişkenleri ile ÖİÖ Düzeylerine İlişkin Bulgular

Okul yöneticilerinin görev yaptıkları okula yönelik değişkenler olan spor ve tatil yapmaları, sinema ve tiyatroya gitmeleri ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin elde edilen bulgular aşağıda sırasıyla ele alınmıştır.

Okul yöneticilerinin spor yapmaları ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin *t-testi* sonuçları Tablo 14'te verilmiştir

Tablo 14. Spor Yapmaya Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik *t Testi* Sonuçları

Değişken	Spor Yapma	N	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Öznel İyi Oluş	Evet	97	174	18.51	181	2.755	.004
	Hayır	86	166	18.47			
	Toplam		183				

Tablo 14 incelendiğinde, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri yöneticilerin spor yapmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($t(181) = 2.75$; $p>.05$). Spor yapan yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri spor yapmayan yöneticilerin düzeylerinden yüksek olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin tatil tercihleri ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 15'te verilmiştir

Tablo 15. Tatil Yapma Tercihlerine Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Tatil	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	F	p
Öznel İyi Oluş	Tatil yapmam	35	163	17.74	5;177	2.187	.058
	Akrabama giderim	23	167	16.92			
	Ev kiralırım	23	169	18.38			
	Otel pansiyon	80	173	19.62			
	Yazlık evim var	11	175	16.79			
	Kamu tesislerine giderim	11	180	17.50			
Toplam		183					

Tablo 15'ten görüleceği gibi yapılan tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri tatil yapma tercihlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(5-177) = .058, p > .05$). Anlamlı bir farklılaşma olmamasına karşın kamu tesislerinde tatil yapan yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri ($\bar{X}=180$) en yüksek olmakla birlikte tatil yapmayan yöneticilerin ($\bar{X}=163$) en düşük ÖİÖ düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin sinema ve tiyatroya gitmeleri ile ÖİÖ düzeylerine ilişkin ANOVA sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16. Sinema ve Tiyatroya Gitmeye Göre Okul Yöneticilerinin ÖİÖ Düzeylerine Yönelik Tek Faktörlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Sinema ve Tiyatro	N	$\bar{X}$	Ss	Sd	F	p
Öznel İyi Oluş	Hiç gitmem	17	167	22.60	2;180	.364	.695
	Bazen giderim	151	171	18.67			
	Sık sık giderim	15	171	16.40			
Toplam		183					

Tablo 16'dan görüleceği gibi yapılan tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri sinema ve tiyatroya gitmelerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($F(2-180) = .695, p > .05$). Anlamlı bir farklılaşma olmamasına karşın kamu tesislerinde tatil yapan yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri ($\bar{X}=180$) en yüksek olmakla birlikte tatil yapmayan yöneticilerin ($\bar{X}=163$) en düşük ÖİÖ düzeyine sahip olduğu görülmektedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Kastamonu il merkezi ve ilçelerindeki kamu ilköğretim, ortaokul ve liselerinde görev yapan okul yöneticilerinin farklı değişkenler bakımından ÖİÖ düzeyleri çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri demografik, mesleki değişkenlerine göre farklılık göstermemektedir. Okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri üzerinde mesleki değişkenlerden yöneticinin okuldaki görev türü ve branşının belirleyici olduğu ortaya çıkarken, demografik özellikler ilgili değişkenlerden medeni durum, eğitim durumu belirleyici olduğu gözlemlenmiştir.

Okul yöneticilerinin cinsiyeti ile ÖİÖ düzeyleri arasında anlamlı bir farklılaşma gözlenmemiştir. Bununla birlikte, kadın yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri erkek okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyinden yüksek olduğu görülmektedir. Araştırmada ulaşılan bu bulgu, alanyazında yapılan kimi araştırma bulgularıyla örtüşürken (Dilmaç ve Bozgeyikli, 2009; Gündoğdu ve Yavuzer, 2012) kimi araştırma bulguları ile farklılaşmaktadır (Sesveren, 2015; Eryılmaz ve Ercan, 2016).

Araştırmada okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleriyle medeni durumları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmamaktadır. Ancak, okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri evli öğretmenlerinkinden daha yüksek olduğu görülmüştür. Bunun nedeni bekâr bireylerin daha geniş sosyal ağlara sahip olması ve eve ait sorumluluklarının görece az olması ile açıklanabilir. Diener ve diğeri (2000) 42 ülkede 169 kişi ile gerçekleştirdikleri çalışmada ise evli bireylerin ÖİÖ düzeylerinin anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Güner ve Bozkurt'un (2018) yaptıkları araştırma da bekar bireylerin ÖİÖ düzeyleri evli bireylerin ÖİÖ düzeylerinden yüksek olduğu görülmektedir.

Lisansüstü mezunu okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeylerinin lisans ve ön lisans mezunu yöneticileriyle karşılaştırıldığında daha yüksek olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, eğitim yolu ile elde edilen bilgi ve becerilerin yöneticilerin olumsuzluklarla mücadele edebilme kapasitesini artırmış olmasıyla açıklanabilir. Araştırmada elde edilen bu bulgu Akgün (2015), Dursun (2015) ve Bakar'ın (2018) araştırma bulgularıyla örtüşürken, Telef'in (2011) araştırma bulgularından farklılaşmaktadır.

Araştırma bulgularına göre okulun öğrenim türü değişkenine okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyi anlamlı farklılaşma göstermektedir. İkili öğretim uygulanan okullarda çalışan okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyi tam gün öğrenim uygulanan okullarda çalışan okul yöneticilerin ÖİÖ düzeyinden düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı (2019) verilerine göre, 2017-18 öğretim yılında ilköğretim okullarının % 43'ü, ortaöğretim okullarının ise % 7,36'sı ikili öğretim yapmaktadır. Alanyazında ikili öğretim yapılan okullarda yaşanan sorunları ortaya koyan araştırmalar bulunmaktadır (Aydın, 2000; Dağlı ve Bünyamin, 2017; Karataş ve Çakan, 2018; Yüksel ve Gelişli, 2015; Türkiye Eğitim ve Gönüllüleri Vakfı [TEGV], 2016). Örneğın, TEGV'in "Çocukların Gözünden Okulda Yaşam" adlı araştırmasında ikili öğretim uygulayan okullarda yaşanan başlıca sorunlar arasında; çocukların çok erken kalkmasının yanı sıra okuldan geç ayrılması, teneffüs sürelerinin kısa olması, tesisleri dönüşümlü olarak kullanması, yetersiz ısınma, yetersiz temizlik, okulun, okulun kapasitesinin iki katı öğrenci tarafından kullanılıyor olmasının yer almaktadır. Dolayısıyla bütün bu sorunların ikili öğretim yapan okullarda okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri üzerinde belirleyici olduğu söylenebilir.

Okul yöneticilerin tatil yapıp yapmama durumu onların ÖİÖ düzeyleri üzerinde belirleyici olduğu belirlenmiştir. Buna göre, kamu tesislerinde tatil yapan okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyi tatil yapmayan okul yöneticilerin ÖİÖ düzeyinden yüksektir. Aksoy ve Ağcan'ın (2017) yaptığı araştırmada da tatil yapan bireylerin mutluluk düzeylerinde artış olduğu görülmektedir. Bunun nedeni, okuldaki işlerinden kısa süreliğine de olsa ayrılan okul yöneticileri farklı bir ortamda bulunmaları

onları psikolojik olarak rahatlayabilir. Ayrıca kamu tesislerinin görece indirimli olması yöneticilerin bu yöndeki tercihlerini açıklayabilir (Güdü ve Avcıkurt, 2015; Konaklı ve Arslan, 2017).

Araştırmada spor yapan okul yöneticilerin ÖİÖ düzeyleri spor yapmayan okul yöneticilerine göre anlamlı bir biçimde farklılaştığı gözlenmiştir. Spor yapan bireylerde ruhsal ve bedensel yönden iyileşmeler görülebilir. Bunun nedeni, spor yaptıktan sonra vücutta salgılanan endorfin ve serotonin hormonuyla açıklanabilir. Araştırmalar spor yapmanın bireylerin mutluluk düzeyinde anlamlı artışlar yaptığını göstermektedir. Alferman ve Stoll'un (2001) yaptıkları araştırmada spor yapmanın iyi oluş üzerinde olumlu etkisini ortaya koymuşlardır .Ataoğlu ve Canan (2010) düzenli olarak spor yapmanın depresyon ve problem çözme becerisi üzerine olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşmışlardır . Downward ve Rasciute'ın (2011) yaptıkları araştırmaya göre ise spor yapan bireylerin ÖİÖ düzeylerinde artış olmaktadır.

Araştırmadan elde edilen bulgu ve sonuçlardan yola çıkılarak iki öneride bulunmak mümkündür. Birincisi, okul yöneticilerine yönelik ÖİÖ düzeyi ile okul iklimine ilişkin araştırmalar yapılması gerektiridir. İkincisi ise öğrencilerin ve öğretmenlerin ÖİÖ düzeyleri ile okul yöneticilerinin ÖİÖ düzeyleri arasındaki ilişkiye yönelik araştırmalar yapılmasıdır.

KAYNAKÇA

- Ahmed, S. (2015). *Mutluluk Vaadi*. (D. Mayadağ, Çev.) İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Aksoy, H. ve Ağca, Y. (2017). Tatil ile Mutluluk Arasındaki İlişkinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma. Recai A. ve Hakan Y. (Ed.) *Mediterranean International Conference on Social Sciences* içinde (p. 433). University of Donja Gorica.
- Alfermann, D. ve Stoll, O. (2000). Effects of physical exercise on self-concept and well-being. *International Journal of Sport Psychology*, 31(1), 47-65.
- Aristoteles (2015). *Eudemos'a Etik*, (S. Babür,Çev.), Ankara:BilgeSu Yayıncılık.
- Aslanargun, E., ve Bozkurt, S. (2012). Okul müdürlerinin okul yönetiminde karşılaştığı sorunlar. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(2), 349-368. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/jss/issue/24239/256957?publisher=gantep>
- Atik, Z. B. (2018). *Öğretmenlerin işle bütünleşme düzeylerinin beş faktör kişilik özellikleri, iş doyumu ve öznel iyi oluşla ilişkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Trabzon.
- Aydın, A. (2000). Zorunlu temel eğitim uygulaması ve çözüm bekleyen sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(8), 98-103. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/pauefd/issue/11135/133183>
- Aydın, A., Yılmaz, K., ve Altınkurt, Y. (2013). Positive psychology in educational administration. *Journal of Human Sciences*, 10(1), 1470-1490. Erişim adresi: <https://j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/2600/1133>

- Bakar, H. (2018). *Lise Öğretmenlerinin Duygusal Emek Davranışı İle Öznel İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişki-Kastamonu ili Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Kastamonu.
- Bozkurt, E., Bayar, A. ve Üstün, A. (2018). School administrators' problems about school environment relations and their solutions. *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, 11(3), 2561-2575. doi: 10.17218/hititsosbil.450351.
- Canan, F., ve Ataoğlu, A. (2010). Anksiyete, depresyon ve problem çözme becerisi algısı üzerine düzenli sporun etkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 11(38), 38-43.
- Dağlı, A., ve Bünyamin, H. A. N. (2017). Öğretmen görüşlerine göre diyarbakır ili eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Electronic Journal Of Education Sciences*, 6(12), 108-124. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/ejedus/issue/31928/342117>
- Diener, E., Gohm, L. C., Suh, E. ve Oishi, S. (2000). Similarity of the relations between marital status and subjective well-being across cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 31 (4): 419-436. Doi:10.1177/0022022100031004001
- Diener, E. (2001) Subjective well-being: The science of happiness and a proposal for a national index. *American Psychologist*, 55, 34-43. doi:10.1037/0003-066x.55.1.34
- Diener, E. ve Seligman, M. E. P. (2004). Beyond money: Toward an economy of wellbeing. *Psychological Science in the Public Interest*, 5, 1-31. doi:10.1111/j.0963-7214.2004.00501001.x
- Diener, E.(2006). Guidelines for national indicators of subjective well-being and illbeing. *Applied Research in Quality of Life*, 1, 151-157. doi:10.1007/s11482-006-9007-x
- Diener, E., Seligman, M. (2002). Very happy people. *American Psychological Society*, 13 (1), 81-84. doi:10.1111/1467-9280.00415
- Dilmaç, B. ve Bozgeyikli, H. (2009). Öğretmen adaylarının öznel iyi olma ve karar verme stillerinin incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 171- 187. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/erziefd/issue/6002/80044>
- Dinç, G.(2018). *Özel eğitim kurumlarında çalışan özel eğitim öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri ile öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Biruni Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı, İstanbul.
- Downward, P. ve Rasciute, S. (2011) Does sport make you happy? An analysis of the well-being derived from sports participation, *International Review of Applied Economics*, 25:3, 331-348, doi: 10.1080/02692171.2010.511168
- Dursun, A. (2015). *Anne babası boşanmış ergenlerin öznel iyi oluşunu artırma programının etkililiğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Erbaş, M. M. (2012). *Öğretmen adaylarının mükemmeliyetçilik düzeylerinin red duyarlılığı ve ÖİO düzeylerine göre incelenmesi* .Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Erdil, R. (2018). *İlkokul öğretmenlerinin duygusal zekâ düzeyleri ile öznel iyi oluşları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı.

- Eryılmaz, A., ve Ercan, L. (2016). Öznel iyi oluşun cinsiyet, yaş grupları ve kişilik özellikleri açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(36).Erişim adresi: <http://www.pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/98>
- Güdü D. Ö. ve Avcıkurt, C. (2015). Turizm ve mutluluk arasındaki ilişki üzerine kavramsal bir değerlendirme. *Balikesir University Journal Of Social*. Erişim adresi:<http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c18s34/79-97.pdf>
- Güner, F., ve Bozkurt, Ö. Ç. (2018). İşgörenlerin öznel iyi olma düzeylerinin farklı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi: Banka çalışanları üzerinde bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Dergisi* 2(1), 1-21.
- Gündoğdu, R. ve Yavuzer, Y. (2012). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öznel iyi oluş ve psikolojik ihtiyaçlarının demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 115-131.
- Gündüz, M.(2018). *Psikolojik danışman adaylarının stresle başa çıkma tarzlarının çok yönlü eylemli kişilik özelliklerine, öznel iyi oluşlarına ve risk faktörlerine göre incelenmesi*. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı.
- Güngör, A. (2017). Eğitimde pozitif psikolojiyi anlamak. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15 (2), 154-166.
- Hefferon, K., ve Boniwell, I. (2011). *Positive psychology: Theory, research and applications*: England: McGraw-Hill Education .
- Helliwell, J., Layard, R., ve Sachs, J. (2017). World Happiness Report 2017. New York: UN Sustainable Development Solutions Network. Erişim adresi: <https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2017/HR17.pdf>.
- Helliwell, J., Layard, R., ve Sachs, J. (2018). *World Happiness Report 2018*. New York: UN Sustainable Development Solutions Network. Erişim adresi: https://s3.amazonaws.com/happiness-report/2018/WHR_web.pdf.
- İlhan, T. (2005). *Öznel iyi oluşa dayalı mizah tarzları modeli*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karataş, K. ve Çakan, S. (2018). Öğretmenlerin bakış açısıyla eğitim-öğretim sorunları: Bismil ilçesi örneği. *İlköğretim Online*, 17(2), 834-847 doi: 10.17051/ilkonline.2018.419313
- Konaklı, T., ve Arslan, S. (2017). Pozitif örgütsel davranış bağlamında öğretmenlerde iş aile zenginleşmesinin incelenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi - Journal of Qualitative Research in Education*, 5(3), 223-244. doi: 10.14689/issn.2148- 2624.1.5c3s10m.
- Korkmaz, İ. (2005). İlköğretim okullarının karşılaştıkları finansman sorunları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 429-434.
- Lyubomirsky, S. (2001). Why are some people happier than others? The role of cognitive and motivational processes in well-being. *American Psychologist*. (56), 239–249. doi:10.1037/0003-066x.56.3.239.
- Lyubomirsky, S., King, L., Diener, E. (2005). The benefits of frequent positive affect: Does happiness lead to success? *Psychological Bulletin*, 131, 803-855. doi:10.1037/0033-2909.131.6.803.
- Lyubomirsky, S., Sheldon, K. M., ve Schkade, D. (2005). Pursuing happiness: The architecture of sustainable change. *Review of General Psychology*, 9, 111-131. doi:10.1037/1089-2680.9.2.111.

- Maliye Bakanlığı, Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü. (2016). *Orta Vadeli Program (2017-2019)*. <http://www.bumko.gov.tr/Eklenti/10200,ortavadeliprogram20172019pdf.pdf?0> adresinden 22 Şubat 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Malkoç, A. (2011). *Öznel iyi oluş müdahale programının üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı, İstanbul.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2015). *2015-2019 Stratejik Planı*. <http://sgb.meb.gov.tr/www/mill-egitim-bakanligi-2015-2019-stratejik-plani-yayinlanmistir/icerik/181> adresinden 22 Şubat 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2019). *Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2017-2018*. https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_09/06123056_meb_istatistikleri_organ_egitim_2017_2018.pdf adresinden 4 Şubat 2019 tarihinde erişilmiştir.
- Nietzsche, F. W. (2006). *Böyle söyledi zerdüşt*. (M. Tüzel, Çev.). İstanbul: İthaki Yayıncılık.
- Noddings, N. (2003). *Happiness and education*. England: Cambridge University Press.
- Schreiner, L. A., 2015. Positive psychology in higher education: the contribution of positive psychology to student success and institutional effectiveness. Wade, J. , Marks, L, I. ve Hetzel, R. D. (Yay. haz.) *Positive psychology on the college campus* içinde (s.1-26). Oxford: Oxford University Press.
- Sesveren, S. (2015). *Okul yöneticilerinin etkili liderlik özellikleri ile ÖİÖ düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Kayseri.
- Shoshani, A., ve Steinmetz, S. (2014). Positive psychology at school: A school-based intervention to promote adolescents' mental health and well-being. *Journal of Happiness Studies*, 15(6), 1289-1311. doi: 10.1007/s10902-013-9476-1
- Suldo, S. M., Savage, J. A., ve Mercer, S. H. (2014). Increasing middle school students' life satisfaction: Efficacy of a positive psychology group intervention. *Journal of happiness studies*, 15(1), 19-42. doi:10.1007/s10902-013-9414-2
- Telef, B. B. (2011). Öğretmenlerin öz yeterlikleri, iş doyumları, yaşam doyumları ve tükenmişliklerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 91-108. Erişim adresi: <http://ilkogretim-online.org.tr/index.php/10/article/view/1648/1484>
- Tösten, R., Arslantaş, H. İ. ve Şahin, G. (2017). Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerinin Tükenmişliğe Etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 726-744. doi:10.23891/efdyyu.2017.28
- Tuzgöl, D. M. (2004). *Üniversite öğrencilerinin ÖİÖ düzeyleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Tuzgöl D. M. (2005). ÖİÖ ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3, (23), 103-110. Erişim adresi: <http://pdrdergisi.org/index.php/pdr/article/view/450/396>
- Tuzgöl, D. M. (2010). Güney Afrika ve Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin bazı değişkenlere göre öznel iyi oluş ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 35 (158), 75-89. Erişim adresi: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/306>

- Tülek, N. (2011). Evli bireylerin öznel iyi olma düzeylerinin yordanması. Yayımlanmış yüksek lisans tezi, *Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, İzmir.
- Türk Dil Kurumu (1998). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfı (2016). *Çocukların Gözünden Okulda Yaşam Araştırma Raporu*. https://tegv.org/wpcontent/uploads/2016/10/cocuklarin_gozunden_okulda_yasam_arastirma_raporu.pdf adresinden 21 Ekim 2018 tarihinde erişilmiştir.
- Usta, I. (2016). *Liderlik davranışının çalışanların ÖİÖları ve işe yabancılaşmaya etkisi: Bir alan araştırması*. Yayınlanmamış doktora tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Yüksel, E. A., ve Gelişli, Y. (2015). İç Göçün Yaşandığı Bölgelerdeki İlköğretim Okullarında Karşılaşılan Disiplin Sorunları (Esenyurt Örneği). *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(6), 1-18. doi: 10.7816/ulakbilge-03-06-01

A Study Of The School Administrators' Subjective Wellbeing Level According To Various Variables: Kastamonu Case

EXTENDED SUMMARY

Clinical psychology focuses on the treatment of individuals' weaknesses. However, positive psychology emphasizes positive aspects of individuals' life, strengths in character, optimistic feelings and constructive thoughts. Positive psychology and the concepts of “subjective well-being(SWB)” , “ flow “ and “life satisfaction “are often used together. SWB focuses on positive negative emotions and life satisfaction. Diener (2006) defines the concept of SWB as satisfaction with life, presence of positive emotions and absence of non-positive emotions. Lyubomirsky, Sheldon and Schade (2005) state that there are three groups of variables that affect SWB. The first of these variables are demographic variables. Demographic factors formed by variables such as age, gender, education and income explain 10% of the SWB. The second is purposeful activities such as sport activities ,doing voluntary work which can be learned and developed. The purposeful activities account for 40% of the Swb, while the third group of genetic characteristics explain 50% of the SWB.

In the study, it is aimed to examine the school administrators' SWB levels in terms of different variables (school, occupational and socio-demographic). The sample of the study consisted of 183 school administrators selected by randomly (157 males and 26 females). The research was conducted in accordance with the screening model. In this study, Subjective Well-being Scale was used to determine the subjective well-being of the participants. The scale of subjective well-being which was originally developed by Tuzgol-Dost (2005) was designed to measure subjective well-being of individuals. Kaiser-Meyer- Olkin (KMO) coefficient of the scale including total 46 items was found to be 861 in the study of factor analysis and 12 factor structures were identified. It was found that common variance of factors on each variable varied between 51 and 75. The Cronbach's Alpha reliability coefficient was calculated for the scale and the reliability coefficient found to be 93.

Depending on the general purpose of the study, the following questions were sought:

- 1- Do the SWB levels of school administrators vary according to demographic variables (gender, marital status, education level)?
2. Do the SWB levels of the school administrators vary according to the occupational variables (seniority, branch, job in school, the idea of leaving management)?
- 3- Do the school administrators' SWB vary according to the variables related to the school (type of education in the school, the number of administrators in the school, the type of school, and the place where the school is located)?

4- Do the school administrators' SWB differ in terms of socio-cultural variables (doing sports, going on holiday, going to cinema and theater)?

Data were analyzed by using SPSS program. The percentage and frequency were calculated to describe the demographic characteristics of the sample group. Kolmogrov Smirnov test was used to examine the normality distribution. It was determined that the data showed normal distribution. Therefore, parametric tests were used in data analysis. In the analysis of the data, t test analysis for independent Groups and "One-Way Variance Analysis (ANOVA) were applied.

According to the findings of the study, the subjective wellbeing level of the school administrators differed significantly in terms of the type of the school. It was found out that the SWB of the school administrators working in the schools with dual education was lower than that of the school administrators working in the schools with full-time education. There are some problems in schools applying dual teaching. Among the major problems experienced in the schools that applied dual teaching are children leaving the school too early, insufficient heating, inadequate cleaning, insufficient school capacity. Therefore, it can be said that all of these problems are determinant on the level of school administrators of the schools.

It was observed that SWB of school administrators who do sport regularly differed significantly. Physical and physical improvements can be seen in individuals who do sports. The reason for this can be explained by the endorphin and serotonin hormone secreted in the body after doing sports. Research shows that doing sport increases significantly in the level of happiness of individuals. The recommendations were made in the light of the findings.